

opusdei.org

«Je to Pán»: Duchovné sprevádzanie (I)

Všetci potrebujeme spoločníkov, ktorí nám svojím blízkym rozhovorom a povzbudením pomáhajú kráčať životom v službe „vždy originálneho pôsobenia Ducha Svätého“ v našej duši. 15. diel zo série "Boj, blízkosť, poslanie".

28.07.2025

„Keď sa už rozodnilo, stál Ježiš na brehu; ale učeníci nevedeli, že je to

Ježiš“ (Jn 21,4). Za svitania, pri Genezaretskom jazere, sa vzkriesený Pán tajomne zjavuje svojim učeníkom, možno napoly zahalený hmlou, ktorá sa dvíha z vody. Jeho hlas, aj keď zahalený, zaznieva silne: „Deti, máte niečo na jedenie?“ Oni odpovedajú, že nie. Ešte nevedia, kto sa ich pýta, ale je niečo v tom hlase, čo ich núti počúvať s pozornosťou a pripravuje ich na to, aby poslúchli: „Spustite sieť z pravej strany člna a nájdete.“ Poslúchnu a spustia siete; a v kontraste s celonočným márnym úsilím nalovia hojnosť rýb. Kým ostatní učenici žasnú nad plnými sieťami, svätý Ján pozdvihne zrak. Vidí oveľa viac než len ryby: rozpoznáva toho, kto k nim prehovoril. A povie Petrovi: „To je Pán!“ (porov. Jn 21,4–8).

Prečo je svätý Ján schopný rozoznať prítomnosť Ježiša po tej náročnej noci? V jeho reakcii je čosi, čo pripomína začiatok jeho evanjelia,

jeho prvé stretnutie s Ježišom. „Hľa, Boží Baránok!“, povedal vtedy Ján Krstiteľ, keď Ježiš prechádzal popri Jánovi a Andrejovi (Jn 1,36). Pre ostatných bol len ďalším pútnikom, no Predchodca — teda ten, kto ide vpred, vidí prichádzajúce veci a ohlasuje ich — v ňom videl Mesiáša.

Ján Krstiteľ duchovne vychovával Jána a Andreja: naučil ich ceniť si pôst, potrebu obrátenia; naučil ich modliť sa (porov. Mt 9,14; Lk 3,1–17; 11,1). No jeho najväčšou lekciou bolo predstaviť im Ježiša a pozvať ich k osobnému vzťahu s Ním (porov. Jn 1,35–39). A tak, keď postavil svojich učeníkov pred Ježiša, dosiahol vrchol svojej misie. Odvtedy sa Krstiteľ s pokorou stiahol: teraz bol Ježiš ten, kto mal stáť v centre života jeho učeníkov (porov. Jn 3,27–30).

Po stáročia sa jeho príklad stal vzorom pre mnohých, ktorí vedú iných ku Kristovi a pomáhajú im

rozpoznať jeho prítomnosť v ich životoch s vedomím, že nie sú „vlastníkmi, ale správcami“^[1]. Pretože „poslanie patrí Ježišovi. On vstal z mŕtvych, je teda živý a ide pred nami. Nikto z nás nie je povolaný, aby ho nahradil“^[2]. Sme však povolaní uľahčovať každému stretnutie s Ním; povedať s dôverou a láskou: „To je Pán!“

Duchovné sprevádzanie

„Počas tejto plavby naším životom nastávajú obdobia pokoja – vnútorného aj vonkajšieho – niekedy aj dlhé; ale len v nebi je pokoj definitívny, úplná vyrovnanosť“^[3]. Naše nepokojné srdce potrebuje niekoho, kto ho povedie cez pokojné vody i búrky, kým nenájde odpočinok v Bohu^[4]. Potrebujeme spoločníkov, ktorí nám svojou blízkosťou, útechou a povzbudením pomáhajú kráčať rozhodnejšie a osvetľujú cestu, keď sa zotmie alebo

stratíme smer. Takýchto ľudí tradične nazývame „duchovnými vodcami“: ľuďmi, ktorí nám pomáhajú vytrvať na ceste, ktorú sme si zvolili nasledovaním Krista.

Duchovný vodca kráča po boku človeka: nenahrádza Božie pôsobenie v jeho duši, a ešte menej jeho svedomie, ale pomáha mu rozoznať inšpirácie Ducha Svätého od pokušení diabla alebo vlastnej zranenej prirodzenosti. Preto sa v posledných desaťročiach v Cirkvi rozšíril aj výraz „duchovný sprievodca“. V tomto duchu povedal pápež František:

„Ten, kto sprevádza — sprievodca či sprievodkyňa — nenahrádza Pána, nerobí prácu namiesto sprevádzaného, ale kráča popri ňom, povzbudzuje ho, aby si všímal, čo sa deje v jeho srdci, ktoré je výsadným miestom, kde hovorí Pán. Duchovný sprievodca (...) je ten, kto ti povie:

‘Dobre, ale pozri sa sem, pozri sa tam’, upriami tvoju pozornosť na veci, ktoré sa môžu diať; pomáha ti lepšie pochopiť znamenia čias, hlas Pána, hlas pokušiteľa, hlas ťažkostí, ktoré nedokážeš prekonať...“^[5].

Prví ľudia, ktorí sa priblížili k dielu Opus Dei, sa cítili milovaní a sprevádzaní svätým Josemaríom. Nevideli v ňom duchovného „gurua“ s radou na každú situáciu, ale priateľa či otca, ktorý ich počúval a zaujímal sa o ich veci; ktorý v nich videl prúdiť Kristovu krv^[6]. Keď sú ľudia takto sprevádzaní, nielenže si cenia pomoc, ktorú dostávajú, ale dokonca si užívajú tieto rozhovory. Rastú v zrelosti a apoštolskej horlivosti, posilňujú sa vo vzťahu k Bohu; a ak sa rozhodli pre konkrétne povolanie, vyhnú sa falošnému zmyslu pre nezávislosť, ktorý by ich izoloval od tých, čo kráčajú rovnakou cestou a majú rovnaké poslanie.

V súčasnom živote Cirkvi sa stále viac chápe, že duchovné sprevádzanie môžu vykonávať nielen kňazi, ale aj laici. Tak to bolo aj v Diele od jeho počiatkov. V nasledujúcich riadkoch sa dotkneme niektorých aspektov tejto úlohy, vždy s vedomím, že všetci sme povolani prinášať druhým „svetlo a teplo Krista“^[7], aj keď formálne nepôsobíme ako duchovní sprievodcovia či radcovia. V druhom článku ukážeme aj to, v akom zmysle priateľstvo prirodzene vedie k osobnému zvereniu sa, plnému jemnosti a úcty k slobode^[8]; a uvidíme, ako veľa z toho, čo sa tu opisuje, platí aj pre to neformálne, ale veľmi potrebné sprevádzanie.

Pomáhať dielu Ducha Svätého

Hlavným cieľom duchovného sprevádzania alebo vedenia je pomôcť ľuďom nájsť Krista a rozpoznať to, čo pochádza od Neho,

aby Božia láska zapálila ich život a šírla sa okolo nich. To si vyžaduje prostredie, v ktorom môže človek rozvíjať osobný vzťah s Bohom, pestovať schopnosť počúvať v modlitbe a učiť sa rozlišovať Božiu vôľu v každom okamihu svojho života. Duchovný sprievodca môže zohrávať kľúčovú úlohu pri vytváraní takéhoto vhodného prostredia. Vyžaduje si to však uznanie jedinečnosti každého človeka a otvorenosť voči tajomným cestám Božieho pôsobenia v dušiach. „Nie je možné ponúkať predpripravené vzorce, ani pevné metódy či predpisy, ako privádzať duše ku Kristovi. Stretnutie Boha s každým človekom je nevýslovné a neopakovateľné, a my máme s Pánom spolupracovať pri hľadaní — v každom prípade — vhodného slova a spôsoby, byť vnímaví a neklásť prekážky vždy originálnemu pôsobeniu Ducha Svätého“^[9].

Zároveň by mal ten, kto je sprevádzaný, starostlivo zvažovať prijaté návrhy a rozjímať o nich vo viere počas modlitby. Ako vysvetľuje Otec: „vedomie, že Boh k nám môže hovoriť prostredníctvom iných ľudí alebo cez viac či menej bežné udalosti, presvedčenie, že tam Ho môžeme počuť, v nás vytvára postoj vnímavosti voči Jeho zámerom, ktoré sú ukryté aj v slovách tých, ktorí nás sprevádzajú na ceste“^[10]. Tento postoj môže priniesť veľké ovocie v našom živote, pokiaľ si uvedomíme, že Boh len zriedkavo hovorí doslova skrze slová duchovného sprievodcu. Jeho slová sú skôr pozvaním nasmerovať naše počúvanie určitým smerom, aby sme tam spoznali vnuknutia Ducha Svätého — čo je niečo, čo môže urobiť len každý z nás sám. Sú to slová, ktoré nás vedú k stretnutiu so Slovom.

Pravé duchovné sprevádzanie je teda založené na hlbokej úcte k pôsobeniu

Ducha Svätého v každej duši.
Duchovný sprievodca nie je vodca,
ale služobník, ktorý pomáha Duchu
Svätému viesť a osvecovať
sprevádzaného. Ako hovoril svätý
Josemaría: „sprevádzať duše je
umenie, ktorého vzorom je Ježiš
Kristus a tým, kto formuje, je Duch
Svätý, skrze milosť“^[11]. Z toho
vyplýva, že duchovný sprievodca má
bližšie k záhradníkovi než k
architektovi: nevnučuje formy,
netlačí do ľudí vlastné predstavy, ale
pomáha obrábať pôdu duše, aby v nej
rozkvitol Boží život.

Naozaj počúvať

Všetci sme to už niekedy zažili: keď
sa stretáme s niekým, kto nás
pozorne a láskavo počúva, otvára sa
nám priestor, kde sa cítime slobodne
podeliť o svoje myšlienky a emócie,
bez strachu z odmietnutia alebo
odsúdenia. Keď sa ľudia cítia
vypočutí, nadobúdajú väčšie

vedomie o sebe samých a aj oni sa ľahšie otvárajú na počúvanie Boha, aby mohli lepšie rozlíšiť Jeho hlas. Preto svätý Josemaría trpezlivo počúval mladých ľudí, ktorí k nemu prichádzali, povzbudzoval ich, aby otvorene hovorili zo srdca, a až potom im ponúkol radu a otvoril im nové obzory pre život.

Počúvať znamená oveľa viac než len pozorne počuť. Vyžaduje si to pozornosť k pozadiu citov, myšlienok a skúseností, ktoré človek vyjadruje, a pomoc pri ich preskúmaní. Na to je potrebný skutočný záujem o druhého človeka. Nepočúvame druhých preto, aby sme im nanútili svoje plány alebo ich zapojili do konkrétnych apoštolských projektov; počúvame ich preto, aby sme im pomohli objaviť, čo Duch Svätý vo svojej nekonečnej láske ku každej duši chce, aby ich radosť bola úplná (porov. Jn 16,24). Takto sa stávame — ako rád opakoval Benedikt XVI —

služobníkmi ich radosti (porov. 2Kor 1,24).

Aby sme naozaj počúvali a aby sa ľudia cítili vypočutí, môže byť užitočné stručne zhrnúť, čo povedali, vlastnými slovami. Je to spôsob, ako v sebe živiť ochotu vstúpiť do vnútorného sveta, ktorý nám druhý otvára, bez toho, aby sme do neho premietali svoje názory. Okrem toho, že tým prejavíme túto ochotu, uistíme sa, že sme správne porozumeli, a zároveň pomáhame druhému, aby ďalej rozvíjal to, čo má na srdci. To prináša pokoj a vedie človeka k prevzatiu zodpovednosti za svoj život, k hľadaniu vlastných riešení, k objavovaniu plánov. Naopak, ak niekoho prerušujeme alebo mu skáčeme do reči, môže to byť odrádzajúce a bráni to jeho rozvoju.

Trpezlivé počúvanie je prejavom lásky, ktorá odhaľuje skutočný

záujem o druhého. Preto by duchovný sprievodca nikdy nemal pôsobiť znudene alebo uponáhľane. V praxi sa často odporúča, aby duchovné vedenie bolo stručné. Je však potrebné rozlišovať podľa okolností, pretože počúvať si vyžaduje čas: rešpektovať rytmus toho druhého — aj jeho mlčania. Niekedy, alebo aj počas určitých období, môže človek potrebovať dlhšie rozhovory. Otvorené otázky môžu byť užitočné, no nemali by prerušovať prirodzený tok rozhovoru, ani by sa nemali používať len na vyplnenie trápneho ticha. Práve naopak, mlčanie niekedy umožňuje človeku prehĺbiť svoje úvahy a nájsť vhodné slová. V tichu „hovorí radosť, obavy, utrpenie, ktoré v ňom nachádzajú obzvlášť intenzívny spôsob vyjadrenia“^[12].

Skutočný postoj počúvania buduje, viac než čokoľvek iné, mosty dôvery — podmienku nevyhnutnú v každom

duchovnom sprevádzaní, ktorú však nemožno požadovať ako predpoklad. Dôvera je od začiatku vystavená skúške a pestuje sa každým stretnutím. Aby mohla rozkvitnúť, je nevyhnutné, aby sa druhý cítil rešpektovaný, ocenený a mal istotu, že môže zdieľať aj svoje najhlbšie duchovné zážitky. Urobí to, ak v sprievodcovi nájde útočisko, oporu pri rozlišovaní Božieho hlasu.

Takéto útočisko našli apoštoli u Panny Márie, najmä po Pánovom nanebovstúpení. Ona je „učiteľka rozlišovania: málo hovorí, veľa počúva a uchováva vo svojom srdci (porov. Lk 2,19). Tri postoje Panny Márie: málo hovoriť, veľa počúvať a uchovávať v srdci. A počas tých niekoľko ráz, keď prehovorí, zanechá stopu“^[13].

[1] Lev XIV, Homília, 31-05-2025.

[2] Tamtiež.

[3] Sv. Josemaría, *List* °2, č. 9.

[4] Porov. Sv. Augustín, *Vyznania*, I, 1.1.

[5] František, Audiencia, 4-01-2023.

[6] «Deti moje, viete, prečo vás tak milujem?» Nastalo ticho a Otec pokračoval: “pretože vo vás vidím prúdiť Kristovu Krv”» (A. Vázquez de Prada, *El Fundador del Opus Dei* (Preklad: Zakladateľ Opus Dei), Diel III, Rialp, Madrid 2003, s. 405).

[7] Sv. Josemaría, *List* °1, č. 22.

[8] F. Ocáriz, Pastoračný list, 1-09-2019.

[9] Sv. Josemaría, *List* °11, č. 42.

[10] F. Ocáriz, Pastoračný list, 10-02-2024, č. 6.

^[11] Sv. Josemaría, *List* °26, č. 37.

^[12] Benedikt XVI, Správa na XLVI.
Svetový deň sociálnych komunikácií,
20-05-2012.

^[13] František, Audiencia, 4-01-2023.

Dancho Azagra

.....

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sk-sk/article/je-to-pan-duchovne-
sprevadzanie-i/](https://opusdei.org/sk-sk/article/je-to-pan-duchovne-sprevadzanie-i/) (10.04.2026)